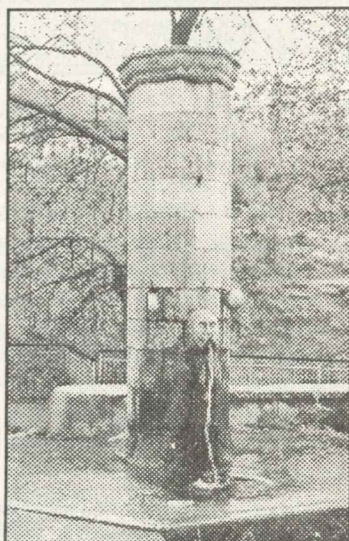

ΠΡΑΜΑΝΤΑ

Διμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Πραμαντιωτών Ιωαννίνων
'Έτος Α', Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1996 - Αρ. φύλλου 7
Ταχ. Διεύθυνση: Γοργοποτάμου 20 - 452 21 Ιωάννινα

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Στις 10.2.96 πραγματοποιήθηκε ο ετήσιος χορός του Συλλόγου Πραμαντιωτών Ιωαννίνων με πρωτοφανή προσέλευση κόσμου στο κέντρο EDELWEIS. Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας διαπίστωσε με λύπη

λώσεις, γιατί πρέπει όλοι οι χωριανοί μας, που ζουν κι εργάζονται στα Γιάννενα, να έχουν τα ίδια δικαιώματα, εφ' όσον βέβαια ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους απέναντι στο Σύλλογο.

Χορευτικό του Συλλόγου μας σε δράση.

του ότι 150 με 200 άτομα δεν βρήκαν θέση να καθίσουν, αφού τα 370 καθίσματα που είχαν τοποθετηθεί, είχαν καταληφθεί από νωρίς από άλλους χωριανούς και φίλους. Αυτό προβλημάτισε ιδιαίτερα τα μέλη του Δ.Σ. για μελλοντικές εκδη-

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ ΒΡΑΔΙΑ ΜΕ ΤΟ ΓΡΗΓΟΡΗ ΚΑΨΑΛΗ

Το Σάββατο του Λαζάρου (6-4-96) ο Σύλλογος Πραμαντιωτών Ιωαννίνων διοργανώνει για τα μέλη και τους φίλους του δημοτική και λαϊκή βραδιά με το Γρηγόρη Καψάλη και άλλους καλλιτέχνες στα «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ».

Κατά τα άλλα έγινε πολύ καλό γλέντι, που άρχισε με τα χορευτικά τμήματα και συνεχίστηκε μέχρι της 3ης πρωινής με δημοτικά και ρεμπέτικα. Το χορό τίμησαν με την παρουσία τους οι Νομαρχιακοί Σύμβουλοι κ.κ. Παρθενίου και Τσίλη, ο πρώην δήμαρχος Ιωαννιτών κ. Φ. Φίλιος, ο πρόεδρος της Κοινότητας κ. Κ. Έξαρχος κι ο Πρόεδρος των Πραμαντιωτών Αθήνας κ. Γιώργος Λάμπρης, τον οποίο κι ευχαριστούμε για τα δώρα που εξοικονόμησε από την «Καπνοβιομηχανία Παπαστράτος», τα οποία πλούτισαν τη λαχειοφόρο μας αγορά. Πρέπει ακόμη να τονιστεί ιδιαίτερα η μεγάλη συμμετοχή των Πραμαντιωτών στις εκδηλώσεις του Συλλόγου.

Χ. Τ.

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

Ο γιορτασμός της φετινής Καθαρής Δευτέρας στο χωριό θα μείνει αξέχαστος για πολλούς Πραμαντιώτες και ξένους, που βρέθηκαν στις 26.2.96 στην πλατεία του χωριού μας.

Το χιόνι, που είχε ασπρίσει τα πάντα γύρω, δεν εμπόδιζε τους χωριανούς από Αγρίνιο, Άρτα και Γιάννενα ν' ανταμώσουν στο χωριό και να γευτούν την καλομαγειρεμένη φασολάδα και τ' άλλα νηστίσιμα και να γλεντήσουν μέχρι το σούρουπο με τους χωριανούς μας καλλιτέχνες, οι οποίοι ακούραστα σκόρπιζαν το κέφι. Οι τρεις αδελφότητες είχαν νοικιάσει λεωφορεία που μετέφεραν τον κόσμο στο χωριό.

Πραγματοποιήθηκε και λαχειοφόρος αγορά με αξιόλογα δώρα. Αλλά και η εκκλησιαστική επιτροπή του χωριού μας είχε την ευκαιρία να εισπράξει κάποιο ποσό με τη μεγάλη παρουσία των χωριανών μας, γιατί, όπως είναι γνωστό, ξεκίνησε έναν αγώνα συ-

γκέντρωσης χρημάτων για την αντικατάσταση της στέγης της κε-

Ο χορός του «γανωτζή» από το Ρίζο Γ. Τραγουδάρα

ντρικής εκκλησίας του χωριού μας και θα απαιτηθούν αρκετά εκατομμύρια.

Χ. Τ.

ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΜΑΣ ΤΜΗΜΑ

Εδώ και ένα μήνα περίπου, άρχισε να λειτουργεί και το θεατρικό τμήμα του Συλλόγου μας. Σκοπός του τμήματος είναι να λειτουργήσει σε δύο ομάδες, μία εφηβική-νεανική με νέες και νέους 13 έως 17 ετών και μία ενηλίκων, από 18 ετών και άνω.

Ήδη η δεύτερη ομάδα άρχισε τις πρόβες για το ανέβασμα του θεατρικού έργου του Σωτήρη Πατατζή «ΔΟΝ ΚΑΜΙΛΟ». Η προετοιμασία γίνεται σε έναν καλό ρυθμό και υπολογίζεται ότι θα είναι δυνατόν η παράσταση να δοθεί μέσα στον Απρίλιο.

Όσοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στις δύο ομάδες του θεατρικού τμήματος μπορούν να έλθουν σε επαφή με τους παρακάτω χωριανούς, έτσι ώστε, αναλόγως της συμμετοχής που θα υπάρξει, να προγραμματισθούν οι επόμενες παραστάσεις και να ξεκινήσει η προετοιμασία τους ακόμη και παράλληλα με την ήδη προετοιμαζόμενη παράσταση.

Πληροφορίες: Γιάννης Σεντελής: τηλ. (72.183, 80.422) πρωί (36.054) απόγευμα. Ρίζος Τραγουδάρας: τηλ. 47.236. Αγγελος Ζώνιος: τηλ. (33.101) πρωί, (93.931) απόγευμα.

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

✓ **ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ** στο Σύλλογο Γυναικών. Θερμά συγχαρητήρια στον, πάντα δραστήριο, Σύλλογο Γυναικών Πραμάντων για την πρωτοβουλία του να οργανώσει αποκριάτικη παιδική γιορτή στο Πνευματικό Κέντρο Πραμάντων.

Με προσφορές χωριανών μας καταστηματαρχών και με εθελοντική προσφορά μητέρων των παιδιών και

του ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

φυσικά του Δ.Σ. του Συλλόγου αν Γυναικών ετοιμάστηκε μια ωραία παιδική αποκριάτικη εκδήλωση που οι μικροί μας μαθητές θα τη θυμούνται πολλά χρόνια. Γλυκά-δόρα-αναψυκτικά-μασκαράδες-μουσική-κέφι-χορός... Και του χρόνου παιδιά! Η αρχή έγινε.

✓ **ΔΩΡΕΑ βιβλίων στην Κοινοτική Βιβλιοθήκη.** Η κοινοτική βιβλιοθήκη Πραμάντων που αριθμεί άνω των 2.500 τίτλους βιβλίων και περιοδικών και παρουσιάζει αξιόλογη αναγνωστική και δανειστική κίνηση, ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες, εμπλουτίστηκε τελευταία με μια πολύ αξιόλογη σειρά βιβλίων —κεφάλαιο— για το αναγνωστικό κοινό. Χωριανή μας, στη μνήμη του συζύγου της, διέθεσε αξιόλογο χρηματικό ποσό και αγοράστηκε μια σειρά από εξήντα (60) βι-

βλία των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων (κείμενο-μετάφραση-σχόλια). Τα βιβλία αυτά θα αποτελέσουν απαραίτητο βοήθημα στο μαθητή, σπουδαστή, φοιτητή, εκπαιδευτικό, μελετητή, φιλαναγνώστη και θα κοσμούν τα

οι μασκαρεμένοι, ή ντυμένοι εθνικές στολές σκόρπισαν το κέφι παντού. Έπλεξαν το γαϊτανάκι, χόρεψαν... Δεν έλειπε ο παππάς, ο γαμπρός, η νύφη, ο γυναικολόγος και οι άλλοι αστείροι τύποι του καρναβαλιού. Και του χρό-

Το γαϊτανάκι. Αποκριές 1996 στο χωριό.

ράφια της βιβλιοθήκης μας.

Ας μελετήσουμε λοιπόν και μες τους αρχαίους. Σ' όλον τον κόσμο διαβάζονται, σ' όλα τα πανεπιστήμια του κόσμου διδάσκονται...

✓ **ΝΕΟ Δ.Σ. στο Σύλλογο Πραμαντιωτών Άρτας.** Εκλέχτηκε νέο Δ.Σ. στο Σύλλογο Πραμαντιωτών Άρτας στις 11-2-1996 και συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

- 1) Παπαλέξης Ιωάννης, πρόεδρος,
- 2) Γιαννάκης Αριστοτέλης, Αντιπρόεδρος,
- 3) Κονταξής Κων/νος, Γ. Γραμματέας,
- 4) Σταυρούλας Απόστολος, ταμίας,
- 5) Γκεσούλης Νίκος, μέλος,
- 6) Πάνου Γεώργιος, μέλος,
- 7) Πάτρα Ελένη, μέλος,
- 8) Στάμος Αθανάσιος, μέλος,
- 9) Τσιλιγιάννης Νικόλαος, μέλος

Τους ευχόμαστε καλή επιτυχία στο έργο τους.

✓ **ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΗ** εκδήλωση στην Πράμαντα. Αποκριάτικη εκδήλωση με μασκαράδες, καρναβάλι, γαϊτανάκι και κωμικά σκετς απ' τους νέους του χωριού όπως κάθε χρόνο. Πολύς κόσμος, παρόλο που το χιόνι της προηγούμενης μέρας τα σκέπαζε όλα παρακολούθησε και γέλασε με την ψυχή του την αποκριάτικη εκδήλωση από τους νέους του χωριού. Νέ-

νους λεβέντες του χωριού μας!

✓ **ΘΑΝΑΤΟΙ:**

Τον τελευταίο καιρό πέθαναν οι παρακάτω χωριανοί μας και συλλυπούμαστε τους οικείους τους.

— Νίκος Κ. Τσίρκας στο Αργίριο.

— Δημήτριος Χρ. Γκούβας στο Αργίριο.

— Βασίλης Κ. Σιαπταούρας στην Αμφιλοχία.

— Κων/νία συζ. Δ. Σταύρου στην Πράμαντα.

— Λάμπρος Κ. Γκεσούλης στην Άρτα.

— Στάθης Σταύρος στην Άρτα.

— Αντωνία συζ. Γ. Σιαπταούρα-Καραγκούνη στην Άρτα.

— Δήμος Χρ. Παπατάς στην Πράμαντα.

— Κων/νος Ι. Παπακώστας στην Άρτα.

— Όλγα συζ. Δ. Ρούκηστην Άρτα.

— Χαρίκλεια συζ. Κ. Βλάχου στα Γιάννενα.

✓ **ΧΙΟΝΙΑ** στο χωριό. Χιόνια άφθονα στο χωριό στις 24 του Φλεβάρη. Ευτυχώς χωρίς προβλήματα στην επικοινωνία των χωριανών μας, ούτε στις συγκοινωνίες, αφού αποχιονιστικά μηχανήματα έφθασαν εγκαίρως και καθαρίσαν τους δρόμους.

ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Μπουμπουλίνας 7, Κατσικά
τηλ. οικίας: 48.922

ΦΙΛΙΠΠΑΣ Α. ΦΙΛΙΟΣ
Οφθαλμίατρος
Χειρουργός
Αραβαντινού 18 - Ιωάννινα
45444
Τηλ. 0651-33245

ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ο χρόνος έχει πάντα μία μοναδική κατεύθυνση. Την κατεύθυνση προς το μέλλον. Αυτά που θα ζήσουμε βρίσκονται εκεί. Αυτά που ζήσαμε βρίσκονται πίσω, στο παρελθόν και μιας που ο χρόνος δεν αλλάζει κατεύθυνση είναι αδύνατον, όσο κι αν το θέλουμε, να το ξαναζήσουμε.

Ανάμεσα όμως σε μας και στο παρελθόν, υπάρχουν κάτι μαγικά χαρτιά, πουπάνω τους είναι αποτυπωμένα πρόσωπα, τοπία, χαμόγελα και δάκρυα, χαρτάκια που έχουν τη δυνατότητα να ζωντανεύουν την μνήμη μας, να αγγίζουν τη ψυχή μας. Οι φωτογραφίες.

Σχεδόν πάντα όταν σπρώχνουμε οι αδελφές μου κι εγώ τα κεφάλια μας από το οικογενειακό άλμπουμ με τις παλιές φωτογραφίες μέσα από σχολία, γέλια ή δάκρυα, ήταν σαν να χαíme καταφέρει λίγη ώρα πριν το ακατόρθωτο, να αντιστρέψουμε δηλαδή την κατεύθυνση του χρόνου και να ζήσουμε, έστω για λίγο, στο παρελθόν.

Έτσι και τώρα επισκεπτόμενος την έκθεση φωτογραφίας του συλλόγου μας, «ξεφυλλίζοντας» αυτό το τεράστιο άλμπουμ, με πρόσωπα, τοπία και γεγονότα του χωριού, διαβάζοντας τις λεζάντες, ένιωσα πάλι το χρόνο να γυρίζει πίσω...

Σύνησα πάλι κι άκουσα τον πατέρα να ξεχινώνει απ' έξω τις σκάλες ανταλλάσσοντας κάποιες κουβέντες με τους άλλους γείτονες που κάνανε επίσης την ίδια δουλειά. Άκουσα τους αγωνιάτες να περνανέ με τα μουλάρια τους στα καλύτεριά μας.

Βρέθηκα πάλι στο σχολείο, κατέβηκα στο διάλειμμα τις σκάλες κάνοντας τσουλήθρα στην κουπαίστη και με το σκόλασμα έβγαινε τρεχάλα για το σπιτί περνώντας μπροστά από το «τωλ», πίσω απ' την εκκλησιά και διανύοντας σαν σείονας την υπόλοιπη διαδρομή ως το σπιτί.

Κι ύστερα ξημέρωσε Κυριακή και μετά την εκκλησία λέρωνα τα καλά μου ρούχα με τα ζουμά από το ρόδι, που με μια δραχμή είχε αγοράσει στην κυριακάτικη «Λαϊκή Αγορά» και γυρνώντας στο σπιτί, φοβισμένος για την κατσάδα που θα επακολουθούσε, μύρισα πάλι το καλό κυριακάτικο φαί (κρέας με μακαρόνια) και κάρκα σχεδόν ακομπώνοντας το χέρι μου στο ψωμί, που μόλις πριν λίγο είχε «ξεγατρίσει» μάνα.

Έπειτα με φώναξαν οι φίλοι της γειτονιάς, τρέξαμε μαζί στο στενό καλντερίμι, παίξαμε το παιχνίδι που ήταν την εποχή αυτή στην επικαιρότητα (μπίλιες, καρύδες, σκέλντζα, πρίτσαλα, γρούνα, ποταμάκι κ.ά.), ιδρώσαμε, ήπιαμε νερό σε κάποια από τις κοινοτικές βρύσες κι όταν πεινάσαμε μπήκαμε στο πιο κοντινό σπιτί της γειτονιάς.

— Θέϊτσα, θα μας βάλεις φέτα με λάδι και ζάχαρη;

— Ελάτε μέσα!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΕΝΤΕΛΕΣ

Η ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Μορφές ζωής

κουλτούρας (πολιτισμού και ιδεολογίας).

Προδιαγράφοντας λοιπόν την τρίμορφη εικόνα του δεσμού, ως επιχειρήσουμε την προσέγγιση της επαγγελματικής συντροφιάς για να δούμε τα επί μέρους χαρακτηριστικά γνωρίσματα, το περιεχόμενο, την κινητικότητα, τον κώδικα επιπονηνίας, τους σκοπούς, την αξία της.

Του Γιώργου Ν. Παπαθέξη

Επαγγελματικές συντροφίες.

Τα επαγγέλματα του χτίστη, του μαραγκού, του έμπορου ζώων (τσάμπαση) ήταν τα κυρίως συντροφικά επαγγέλματα, που την ομώνυμη αξία την είχαν καταστήσει υψηλή ιδέα εσωτερικής εργασιακής και κοινωνικής σχέσης με απώτερο σκοπό την εξουδετέρωση των δυσκολιών και των απρόοπτων συγχωριακών καταστάσεων.

Η ομάδα των μαστόρων υπήρξε το κλασικότερο δείγμα συντροφικής ζωής, καθ' όσον το εν λόγω επάγγελμα ήταν το κατ' εξοχήν αντιπροσωπευτικό της περιοχής μας.

Η συντροφική ομάδα με την αρχή της Άνοιξης έπαιρνε το δρόμο της ξενιτιάς, συνήθως προς την κατεύθυνση του Ξηρόμερου και του Ασπροπόταμου της Θεσσαλίας. Δεν κουβαλούσαν τα μέλη της το όνειρο μιας καλύτερης ζωής· αυτό ήταν ανέφικτο. Απλώς λαχταρούσαν ένα πενιχρό μεροκάματο, ανακινώντας πολλές φορές τον ίδιο γεωγραφικό χώρο.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ

ΑΦΟΙ ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΡΑΧΑΝΑ Ο.Ε.

Εργοστάσιο: Λαμπριδίου 16 - Γιάννενα, Τηλ. (0651) 31.218
Υποκ/μα: Αριστόφρονος 3, Τηλ. (01) 51.47.170-Αθήνα

ΜΕΤΑΛΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
(Παντός τύπου)

ΤΖΙΜΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
Πράμαντα

ΤΗΛ. 0659-61455 (μαγαζί)
0659-62112 (σπίτι)

Tolis Motors s.a.
ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ADAM OPEL AG

COSTAS TOLIS
DealOperator

6th km Ioannina - Athens
45500 Ioannina - Greece
Tel. 0651-93021, 93039, 41720
Telefax, 0651-91819, 40645

άφραγκοι, τυχοδιώκτες της ξενιτειάς και τακτικοί «ξενοδοχειακοί» θαμώνες των χαγιατιών και των καμπαναριών των εκκλησιών.

Η περιδιάβαση των τόπων έπαιρνε περισσότερο ένα χαρακτήρα τυχαίο, παρά μια προμελετημένη σχεδίαση ενός συγκεκριμένου έργου σε συγκεκριμένο τόπο. Και τούτο γιατί οι προσφερόμενες εργασίες ήταν τόσο δύσκολες όσο δύσπραγη ήταν η κοινωνική «κατασκευή» της πολιτείας, (ειδικά ύστερα του εμφύλιου) που δυστυχώς στηριζόταν σε πρωτογενείς μορφές παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία).

Ανεξάρτητα από την τυχοδιωκτική κινητικότητα, ανεξάρτητα από τη ζοφερή εικόνα της οικονομίας οι χτίστες πάλαιαν μέσα από τη συλλογική εταιρική οργάνωσή τους ν' απαλύνουν τις δυσκολίες, μοιράζοντας το φτωχό βολάντιο που εισέπρατταν και που πολλές φορές ήταν κι αυτό στα ανάπαρτα ζητούμενα της περιπλάνησης. Στο εσωτερικό της συντροφιάς λειτουργούσε όχι με μεγάλες διαφορές εισοδήματος όσον αφορούσε την ιεραρχία (τέχνης και ηλικίας).

Η πρακτική αυτή φανέρωνε τη διανοητική συμπεριφορά, την ευαισθησία, την κατανόηση κοινών αναγκών. Αυτή βέβαια ήταν η μια όψη, η θετική, η ευαισθητή. Όμως πολλές φορές, σε πολλές συντροφίες είχαν στιγμιτισθεί (πιθανόν τώρα να «εξορυσσό» απ' τα υποσυνείδητα των γερόντων μαστόρων πικρόχολες αναμνήσεις συμπεριφορές αρνητικές, ανεισθητικές, βάρβαρες και το κόστος, που εκφράζονταν σε βρισιές, σε χειροδικίες, το εισέπρατταν σχεδόν πάντα τα καταπονημένα μαστορόπουλα. Τα παρσάνα γκριζοχρωματίζουν τη συντροφία και της καταλόγιζαν την άλλη όψη, την αρνητική.

Όταν η συντροφία στεγνώνει κάπου για να «τσιοκαλιάσει» ένα σπιτί ή ίδια αγιάζει κάπως την εικόνα της

και ήταν προσφορότερα τα δείγματα της όσον αφορά την εσωτερική της λειτουργία και το δυναμισμό της.

Κατ' αρχήν η ομάδα είχε αρχικό, τον αρχιμάστορα, τους μαστόρους και τα μαστορόπουλα (λασποπαίδια, μουλαιοπαίδια = μικρά παιδιά (εργάτες) που κουβαλούσαν τη λάσπη και φύλαγαν, προστάτευαν τα μουλάρια). Υποτίθεται ότι ο αρχηγός είχε την ευθύνη της καλής αποτελεσματικότητας της συντροφιάς και του συντελούμενου έργου.

Προσεγγίζοντας ιδιαίτερα την παραδοσιακή συντροφιά των μαστόρων παρατηρούμε τρία βασικά χαρακτηριστικά, που αποτελούν και την ειδοποιό διαφορά έναντι των σημερινών συνδέφων των. Πρώτον οι κατασκευαστικές ειδικότητες ήταν ελάχιστες και πλήρως αναντίστοιχες με τις σημερινές, όπου ο αρχιμάστορας μπορεί να λέγεται εργολάβος και να βρίσκεται έξω από το συνεκτικό δεσμό, ο μαστορας μπορεί να λέγεται καλιντατζής, τουβλάς, σιδεράς, σοβατζής κτλ. και το λασποπαίδι να μεταφράζεται σε μηχανή πυραυλική του τσιμέντου ή του σοβά.

Δεύτερον το μαστορόπουλο 'κείνης της εποχής, που ήταν η πιο αξιοθρήνητη τραγική φιγούρα, συνέβαλλε στην προσωπογένεση του εαυτού του με τη βίωση της ομάδας, γιατί το ίδιο έπρεπε κάποτε να γίνει μαστορας.

Τον πήραν τον Κολιό τον πήραν οι μαστόροι παιδιά απ' το σχολείο να μάθει πηλοφόρι = (κοπάνα: ξύλινο δοχείο φορτωμένο στον ώμο για τη μεταφορά της λάσπης) (Γ. Κοτζιούλας)

Αναπέμπω τον αναγνώστη στις τρεις υπογραμμισμένες (δίκες μου) λέξεις της στrophής για προβληματισμό. Τον πήραν: οήμα που υποδηλώνει την αναγκαστική από τρίτους παραγωγή εξάρτησης. Απ' το σχολείο: ανώριμο πρόσωπο, μη καλυπτόμενο από νομική προστασία, πράξη επικίνδυνη.

Να μάθει: Η μάθηση υπό το πρίσμα όλων των αρνητικών δεδομένων (ηλικία, μη σωματική ανταπόκριση, καχεξία, ψυχολογικοί τραυματισμοί κτλ.).

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΚΑΣΤΑΝΙΟΥΔΑΚΗΣ

Χειρουργός
Ωτορινολαρυγγολόγος
Επίκουρος καθηγητής
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Επίτιμος Λέκτορας
Πανεπιστημίου Liverpool
Ιατρείο: Αραβαντινού 18, Ιωάννινα
Τηλ.: (0651)-31512 Τ.Κ.: 45444
Οικία: Ν. Ασίου 8 Ιωάννινα
Τηλ.: (0651) - 73.015 Τ.Κ.: 45333

Δέχεται καθημερινά
6.00-8.30 μ.μ.
Σάββατο 9.00-13.00

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Δ.Σ. του Συλλόγου Πραμαντιωτών Ιωαννίνων ευχαριστεί τις αντιπροσωπείες αυτοκινήτων Ιωαννίνων AUDI - VOLKSWAGEN (κ. Καψιάχας) και OPEL (κ. Τόλης) για την προσφορά δώρων στον ετήσιο χορό του Συλλόγου.
Σημείωση: Η TOLIS MOTORS προσφέρει έκπτωση 100.000 δρχ. στους Πραμαντιώτες που θ' αγοράσουν εντός του 1996 αυτοκίνητο OPEL. Ο Σύλλογός μας θα χορηγεί σχετική βεβαίωση.

Σεμινάριο περιβαλλοντικής εκπ/σης στο χωριό μας

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Το σεμινάριο της 12.11.95 στο χωριό μας, έλειψε με την εισήγησή του για τα παραδοσιακά επαγγέλματα και συγκεκριμένα με το επάγγελμα του σαμαρά, ο δ/ντής του Δημοτικού Σχολείου Πραμάντων κ. Κων/νος Χρ. Θανάσης. Αποσπασμα της εισήγησής του παραθέτουμε παρακάτω:

...Επισκεφθήκαμε το εργαστήριο - σαμαράδικο - του μπάρμπα-Βασίλη Σιαπλάουρα, του μοναδικού σαμαρά στην Πράμαντα.

Ακόμα τον καλέσαμε στο σχολείο μας, για να μας δείξει και να μας γνωρίσει τα εξής:

α) Ποιά υλικά χρειάζονται για να γίνει ένα σαμάρ.

β) Ποια εργαλεία χρησιμοποιεί, για να φτιάξει ένα σαμάρ.

γ) Πώς προετοιμάζει και επεξεργάζεται τα σαμαρόξυλα.

δ) Πώς συναρμολογεί και κατασκευάζει τελικά ένα σαμάρ και ποιες ονομασίες έχουν τα διάφορα μέρη και εξαρτήματά του.

Ας δούμε όμως το σαμάρ και από εγκυκλοπαιδικής πλευράς, πώς παρουσιάζεται.

ΣΑΓΜΑ (κ. σαμάρ)

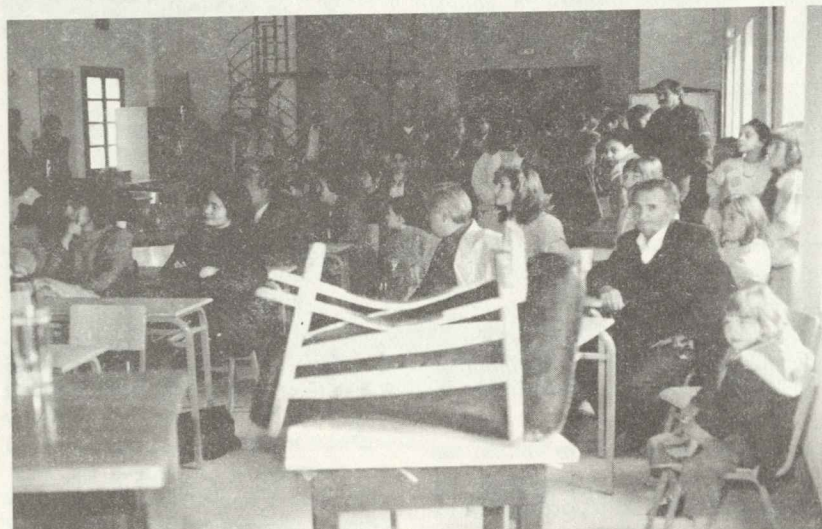
Είναι ένα είδος επιστρώματος, που χρησιμοποιούμε στα υποζύγια ζώα, για να μπορούμε με ευκολία και ασφάλεια, να μπουέμε καβάλα ή να τα φορτώσουμε.

Το σαμάρ αποτελείται από την αστράβη, που είναι ξύλινος ή σπάνια μεταλλικός σκελετός και από τα δύο τυλεία, δηλαδή τα προσκέφαλα, που είναι γεμισμένα με τρίχωμα ή άχυρο και είναι κοντά στην αστράβη.

Αυτή περιλαμβάνει τη μπροστινή και την πίσω αφίδα που λέγονται

κοινά **μπροστάρι** και **πισάρι**, τους **διάπηγες** και τα **παραπλευρίδια**, που συνδέουν αυτές. Η συγκρότηση του σαμαριού στο ζώο, γίνεται με πλεχτή ζώνη από τρίχωμα κατσίκας ή δερμάτινη ζώνη (μάντα).

Η ζώνη αυτή, που λέγεται κοινά **ζώστρα**, δένεται στο σαμάρ και περισφίγγει το ζώο κάτω από την κοιλιά του.

Από το σεμινάριο της 12.11.95 στο Πνευμ. Κέντρο της Κοινότητας.

Όμως για να κρατιέται καλύτερα το σαμάρ στο ζώο, έχει και δυο άλλες δερμάτινες ζώνες.

Η μία από αυτές προσδένεται στο πίσω μέρος του σαμαριού και περνάει τριγύρω από τα πίσω πόδια του ζώου και κάτω από την ουρά του.

Αυτή η ζώνη είναι πλατιά και γερή και λέγεται κοινά **μπαλτούμι**.

Η άλλη δερμάτινη ζώνη, που είναι πιο στενή, δυναμώνει τη συγκράτηση του σαμαριού στο επάνω και πίσω μέρος του ζώου. Ονομάζεται κοινά **κουσκούνι** ή **πανωκάπου**.

λο.

Κάθε σαμάρ φέρει πάρα πολλά εξαρτήματα, για την καλύτερη στερέωση των φορτίων και την τελειότερη προσαρμογή των διαφόρων μερών του, πάνω στο ζώο.

Προϊστορία για το σαμάρ: Δεν έχουμε πληροφορίες για την πρώτη χρησιμοποίησή, οιοδήποτε σαμαριού από τον προϊστορικό άνθρωπο.

κάλυμμα, ή **εφίπτιο**, δηλαδή είδος **σέλας** ή **απλό σαμάρ**.

Συγκεκριμένα χρήση αλθινών σαμαριών, έχουμε από την εποχή του ορείχαλκου (μπρούντζου) και μετά.

Τα είδη αυτά των σαμαριών τα βλέπουμε σε εικόνες, βραχογραφίες, αγάλματα και σε περιγραφές ιστορικών, όπως στον Ξενοφώντα, Διόδωρο κλπ.

Τη διάδοση του **εφίπτιου**, δηλαδή της **σέλας**, την έχουμε περισσότερο από την Ανατολή (Βαβυλώνια, Περσία κλπ.). Από Δυτικά (Σκύθες, Έλληνες, Ρωμαίοι, Κέλτες, Ίβηρες, Γαλάτες, Γερμανοί). Έτσι με το πέρασμα των χρόνων, φτάνουμε στη σημερινή εποχή, που η **σέλα** και το **σαμάρ** πήραν μια καλύτερη και τελειότερη μορφή...

Στο τέλος εισηγητές και ακροατές γεύτηκαν τους νόστιμους μεζέδες που είχαν ετοιμαστεί με προσοχή από τη Σύλλογο Γυναικών του χωριού μας.

Σαν συμπεράσματα από το πρώτο σεμινάριο μπορούμε να αντιπάρουμε ότι, οι νέοι του χωριού μας θα γνωρίσουν και θα αγαπήσουν καλύτερα το χωριό τους (το κοντινό τους περιβάλλον) μέσα απ' τα παραδοσιακά επαγγέλματα κι ότι αυτά αποτελούν εθνική κληρονομιά.

Ακόμη να αναλογιστούμε όλοι μας ότι τα παραδοσιακά επαγγέλματα στο χωριό μας, όπως του χρίστη, του ράφτη, του σιδερά κτλ., άλλα χάρθηκαν, άλλα περιορίστηκαν κι άλλα διαφοροποιήθηκαν κι εκσυγχρονίστηκαν. Όμως σε παλιότερους καιρούς έζησαν απ' αυτά πολλές οικογένειες και στηρίχτηκε ο αυτός δύσκολα χρόνια η εθνική μας οικονομία.

Χρ. Τσακίρης

Πρακτορείον ΠΡΟ-ΠΟ, ΛΟΤΤΟ

«Η ΑΓΝΑΝΤΑ»

Βασιλείου Ιω. Λάμπρη

Καλλάρη 52

Τηλ.: 32.564

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΔΑΦΝΗΣ

Χειρουργός Οδοντίατρος

Χαρ. Τρικούπη 39

(Εναντι Σ/Μ ΕΝΩΣΗΣ Α.Σ. Ιωαννίνων)

Ιωάννινα

Τηλ. 28.472 - 45.794

ΚΑΘΑΡΗ ΔΕΥΤΕΡΑ 1996

Ηλιόλουστη, κατάλευκη και ζεστή η φετινή Καθαρή Δευτέρα στο χωριό μας. Νομίζω ότι ο συνδυασμός αυτών των τριών στοιχείων σε μια συγκεκριμένη ημέρα μέσα στην καρδιά του χειμώνα είναι σπάνιος. Αυτή η συγκυρία τόνων ευνοϊκών παραγόντων στη μέρα που εμείς επιθυμούμε και προγραμματίζουμε εκδηλώσεις, μόνο σε εξαιρετική εύνοια της τύχης μπορεί να αποδοθεί.

Το Σάββατο βράδυ έβλεπα το χιόνι να πέφτει ακατάπαυστα. Τα μάτια απολάμβαναν την απαλότητα του λευκού θαύματος και η σκέψη μου προσπαθούσε να συλλάβει τα μελούμενα της Δευτέρας. Τα συχνά

και απειλητικά μπουμπουνιτά έσκιζαν τη σγαλιά της νύχτας και μας ειδοποιούσαν ότι ο καιρός έχει όρεξη.

Κοιμηθήκαμε όλοι, διοργανωτές και μη, με τη βεβαιότητα ότι η φασολάδα θα καταναλωθεί κατ' ανάγκη σε κλειστό χώρο και σε στενό κύκλο.

Την Κυριακή της αποκριάς ξυπνήσαμε με δεκαπέντε πόντους χιόνι, αλλά ο καιρός μάς έδωσε από το πρωί τη διαβεβαίωσή του ότι είναι μαζί μας. Το μόνο μνημά μας ο καθαρισμός της πλατείας από το χιόνι.

Οι αρμόδιοι για το βράσιμο της

Απ' την εκδήλωση της Καθαρής Δευτέρας στην πλατεία του χωριού.

προετοιμασίες για την ομαλή ροή του προγράμματος της επομένης. Την επόμενη ξημέρωσε μια Καθαρή Δευτέρα! Πεντακάθαρη, κατάσταση και ηλιόλουστη. Τα δένδρα κατάφορτα και λυγισμένα από το πολύ χιόνι δέχονταν το λαμπρό φως και τη θερμότητα του ζωοδότη ήλιου, ζωντάνευαν τα κλαδιά τους και τίναντο το χιόνι από πάνω τους. Το θέαμα εξαίσιο. Τα πάντα χιονισμένα και κατάλευκα. Και από πάνω ένας υπέροχος χειμωνιάτικος ήλιος να παίζει με τις σκιές πάνω στο ανάγλυφο αβρό τοπίο σπέρνοντάς το με άφθονα διαμάντια και σμαράγδια. Το σπάνιο θέαμα συμπληρωνόταν από μια γλυκιά αίσθηση ανοιξιάτικης θάλασσας μέσα στα χιόνια. Η άπνοια, η σχετική ψύλη θερμότητας και η λαζαρία δημιουργήσαν μια όμορφη πλατεία, κατάνεστη από κόσμο, που θυμίζει μέρες καλοκαιριού. Χαρές, κέφι, ευδιαθεσία και ετοιμότητα για την επίθεση στα καζάνια.

Από νωρίς το πρωί είχαν έλθει τα λεωφορεία των Αδελφοτήτων Αγρινίου, Αρτας και Ιωαννίνων. Οι περισσότεροι είχαν έλθει με τα δικά τους αυτοκίνητα. Κοσμοσυρροή, κοσμοβούη, παιδιά να τρέχουν και να φωνάζουν, ένα πολύ καλό και χρειαζόμενο χειμωνιάτικο συνταγήμα στην κοιλιά, που περιμένει πάντα καρτερικά την επιστροφή του ξεντεμένου, έτσι και προσωπική.

Η ομάδα εργασίας συνεπής στο πρόγραμμα, κατέβασε στο χώρο δια-

νομής τρία καζάνια καλοβρασμένη και νόστιμη φασολάδα, άφθονη λαγόνα, τουρσί, ελιές και τα απαραίτητα πλαστικά σερβίτσια. Μικροί μεγάλοι τίμησαν επάξια την πατροπαράδοτη φασολάδα και ορισμένοι μά-

λιστα θα έλεγα βιαστικά για να προλάβουν και το χορό. Γιατί η Αδελφότητα Ιωαννίνων έχει μεριμνήσει, εκτός από το ωφέλιμο, να υπάρχει και το τερπνό. Ορχήστρα δημοτικού τραγουδιού έπαιζε δωρεάν από νωρίς το μεσημέρι μέχρι αργά το απόγευμα και η λαϊκή συμμετοχή και στο χορό ήταν όντως εντυπωσιακή. Ο κόσμος τα θέλει αυτά και πολύ καλά κάνει. Είναι η δεύτερη φορά που γιορτάζεται η Καθαρή Δευτέρα μ' αυτόν τον τρόπο στην πλατεία του χωριού. Η ανταπόκριση των χωριανών μας υποχρεώνει να καθιερώσουμε αυτή την εκδήλωση και να την διασφαλίσουμε, γιατί είναι απαραίτητο και χρήσιμο να διακόπτεται η μακρά και δύσκολη περίοδος του χειμώνα με κατάλληλες εκδηλώσεις. Μας συμφέρει από πολλές πλευρές, που δεν μπορούν να αναλυθούν στο παρόν σημείωμα. Με την ευκαιρία αυτή οφείλω να ευχαριστήσω και να συγχαρώ, ως Πρόεδρος της Κοινότητας, τους προτεργνότες αυτής της εκδήλωσης, που είναι ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. του Συλλόγου Πραμάντων Ιωαννίνων, τους συνεπικορηστές προέδρους και Δ.Σ. των Αδελφοτήτων Αγρινίου και Αρτας, όπως επίσης την ομάδα που προετοίμασε, εργάστηκε και συνετέλεσε γενικά στην άφθονη διεξαγωγή της όμορφης και αυτοχρηματοδοτούμενης εκδήλωσης της Καθαρής Δευτέρας.

Κων/νος Ξεσχος
Πρόεδρος Κοινότητας

**χρυσά - αργυρά
ωρολόγια
ΜΠΟΥΝΗΣΗΣ**

ΑΒΕΡΩΦ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 2 - ΤΗΛ. 22.826 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΚΑΛΟΡΙΦΕΡ - ΕΙΔΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ - ΗΛΙΑΚΟΙ ΘΕΡΜΟΣΙΦΩΝΕΣ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΤΑΜΟΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651 - 39 348

**Βιβλιαγορά
«ΔΙΔΙΠΟΥΠΟΛΗ»**
Βιβλία-χαρτικά-παιγνίδια-δώρα-είδη εξοχής κλπ. Ξενογόλωση και ελληνικά βοηθήματα όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.
Τοάντες και όλα τα σχολικά είδη.
ΚΩΝ. ΤΟΥΣΗΣ & ΕΛΕΝΗ ΤΟΥΣΗ-Ν. ΤΡΑΓΟΥΔΑΡΑ
Αβέρωφ 51 - Ιωάννινα
Τηλ. 38.111

**Μπούσης
ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ
ΩΡΟΛΟΓΙΑ**
Τηλ. 74.810
Αβέρωφ 9
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝ.
ΜΠΟΥΤΖΑΣ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ -
ΚΑΛΟΡΙΦΕΡ
ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΙ**
Ι. ΣΤΑΜΟΥ 2 - ΤΗΛ. 21.947
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ένα φθινόπωρο με τα πρόβατα, στα χιόνια και στα ποτάμια

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Μια βραδιά στο καλυβάκι

Τα πρόβατα βόσκοντας όμορσαν κατά τον Αέτο και χτενίζοντας το φτερούσιο βγήκαν στ' ανάραχο το νύχτωμα «τα γαργαλήσαμε ανάλαφρα» να πάρουν την κατηφόρα και να πέσουν στη Μελισσουργιώτικη στρουγγα στο «Αγκάθι»: τα γυροβολίασαμε κανα δυό φορές να λαρώσουν, ταίσαμε τα σκυλιά και χωθήκαμε μέσα στην καλυβούλα, όπου η Λένη και ο Σπύρος είχαν ανάψει τη φωτιά. Για καλή μας τύχη βρήκαμε τρία-τέσσερα ελατσία ροζιάρικα κούτσουρα, που τα 'χαν παρατήσει οι Μελισσουργιώτες πρατάραιοι γιατί δεν μπόρεσαν να τα σκίσουν με το τσεκούρι: βρήκαμε ακόμα λιανόξυλα, κλάρες και φλούδες ελατίσες. Για στρώματα, ο Σπύρος και η Λένη είχαν κόψει χλωρά ελατονκλώναρα και τα 'χαν απλώσει σ' όλο το καλυβάκι, που έσταζε σε δυο-τρεις μεριές: ρίξαμε δυό παλιότσιολα που μας περίσσεναν και «πιάσαμε» τις σταλαματιές. Κρεμάσαμε τις κάτες μας που έσταζαν στην πόρτα της καλύβας και καθήσαμε όλοι γύρω από τη φωτιά να στεγνώσουμε.

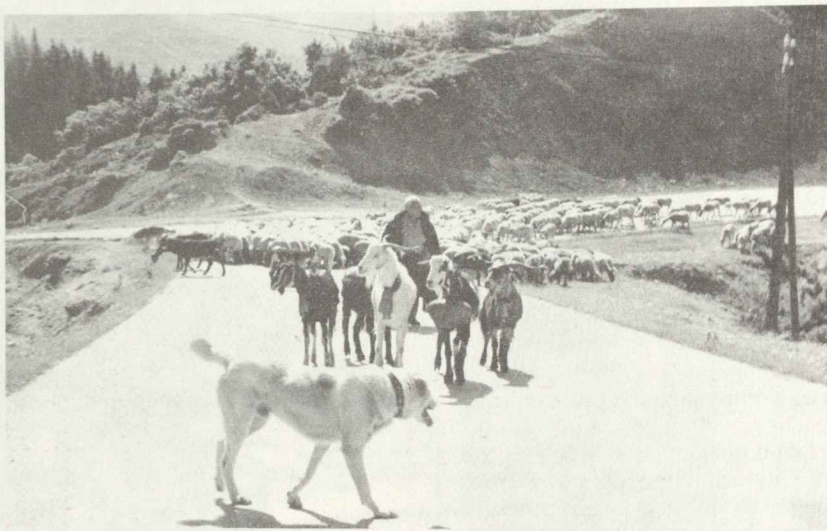
Πόσο χρυσάφι άξιζε αλήθεια εκείνη η φωτιά! Τι ανείπωτη γλύκα είχε εκείνο το μάζεμα όλων μας γύρω από τη γωνιά να πυρωθούμε, να ζωντανέψουμε. Αμυγδαλιάζαν τα μονοκέμα ρούχα μας, τα βρεμένα μαλλιά μας, τα πουντιασμένα κορμιά μας: η αγάλλισή που νιώθαμε, έπαιρνε ένα άπλωμα μέσα μας: είχαμε περάσει έναν μεγάλο κίνδυνο: γείραμε στο Σταυρό, φέραμε τα κοπάδια στα χαμηλώματα: τα είχαμε σιγουρέψει για την ώρα: μπορούσαμε να περάσουμε μια βραδιά χωρίς αγωνία. Εγώ προσωπικά, ένιωθα άλλος άνθρωπος: πρώτη φορά μου τύχαινε να «γείρω» το κοπάδι με χιόνια στο Σταυρό: ένιωθα μια παράξενη περηφάνια γιατί βοηθήσαν και γω σ' αυτή τη φοβερή και επικίνδυνη προσπάθεια.

Αφού πυρωθήκαμε καλά-καλά, ο Σπύρος «κοντογέμισε» με νερό, ένα αρμεχτοκάβαο του Σταυρού, που έπαιρνε καμιά δεκαριά οκάδες, ζύγωσε δυο λιθάρια στη φωτιά και το ακούμπησε πάνω τους. Ξαν «πήρε ένα χόχλο» έριξε μέσα πέντε-έξι καπάκια τραχανά που είχε απομένει του μπαρμπά-Θύμου κι άρχισε ν' ανακατώνει με το πίσω μέρος της κλίτσας του: κούτάλα δεν είχαμε: με τόσα νερά που είχε περάσει η κλίτσα όλη μέρα ήταν πεντακάθαρη.

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ Ο.Ε. ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Γ. ΜΠΙΚΑΣ Π. ΤΣΙΝΟΣ Ν. ΝΟΥΤΣΟΣ

ΚΟΥΓΚΙΟΥ 9 Τ.Κ. 452 21
ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΤΗΛ. 20.381 - 70.145
FAX 28.386

Μόλις έβρασε ο τραχανάς και κατέβασε το κακάβι από τη φωτιά, «χυθήκαμε» οι πέντε «σα στραβοί» στο φαί. Μ' ένα μικρό καπάκι, που το χρησιμοποίησε για κούτάλα, ο Σπύρος γέμισε τα

καπάκια και τις λίμπες αχνιστό μαρέμα: μας «έφυγαν τα σάλια» κυριολεκτικά, δεν «προπονούμασαν» ν' αρχίσουμε. Εγώ είχα χώσει το χέρι μου, ως τον ώμο σ' ένα «παλιότομαρο» που είχαμε, κι έβγαλα μια λιμπάρα αρτιμή και κανα δυό σβώλια τυρί να αρμυρίσουμε τον τραχανά. Ο Σταυρός έτρωγε με τη Λένη σ' ένα καπάκι, ο Σπύρος και γω σ' ένα άλλο κι ο μπαρμπά-Θύμος «τέλευσε» μονάχος του σε μια λίμπα που ήταν σαν χρούστα, τέτοιο βάθος και άνοιγμα είχε.

Αδειάσαμε και γεμίσαμε τρεις-τέσσερις φορές τα καπάκια μας: «πλάινε το χλιαρο χτύπη(η)μα γαζέ(ι)». Δεν έμεινε ούτε κουντάλι στο κακάβι: ο Σταυρός που ήταν «αρουπότος», άρπαξε το κακάβι, το ξεγάνωσε κυριολεκτικά, μην αφήνοντας τσίκα να ούτε τη σημάδι. Είναι αλήθεια πως ο Σπύρος κι ο Σταυρός «άμα στρώνονταν στο φαί, ξαστόχαγαν να ματασ(η)κωθούν» τους σιάχτηκε το μάτι μου, τέτοιο «μακέλεμα» έκαναν. Την ίδια στιγμή ο Σπύρος, ο Σταυρός κι ο μπαρμπά-Θύμος άρπαξαν με τα δυό τους χέρια τις φτοελίκες με το νερό, τις αναποδογύρισαν στον αέρα και «ρούφαγαν, ρούφαγαν, ρούφαγαν. νερό ώσπου τις λιγοθύμισαν κυριολεκτικά, τις στράγγισαν» ένα βροντερό αναστέναγμα ικανοποίησης ανέβαινε από τα σωθικά τους, που νόμιζες πως ήταν κραυγή πρωτόγονων ανθρώπων. Ευτυχώς που η βούση ήταν δεκαπέντε βήματα πέρα από το καλυβάκι και βγήκα γω, σαν μικρότερος να τις γεμίσω πάλι. Έξω το νερό-χονο συνέχιζε να πέφτει, τα μπουμπούνιαρτα και τ' αστράγματα δεν έλεγαν να λαρώσουν, τα λαγκάδια «άχαζαν», τα ποτάμια μούγκριζαν, τα πρόβατα και τα σκυλιά λούφαζαν, δεν άκουγες κουδουνάκι, ούτε βελανιδιά τα ζωντανά καρτερούσαν το ξεμέρισμα.

Ο Σπύρος έριξε δυό κούτσουρα στη φωτιά και κάτι ξερές σκούπες «να πάρουμε μια τελευταία πύρα» κι ύστερα «να ξεγειρούμε, να πλαιάσουμε». Έστριψαν και οι τρεις από ένα λαθραίο και τραβούσαν βαθιές χορταστικές ρουφηξιές: ήταν ένα τσιγάρο «της αναπόλησης και της ξεποστασίας».

Και των τριών η σκέψη ξαναγύριζε στο Σταυρό: ξαφνικά ο μπαρμπά-Θύμος μονολόγησε: δεν έπρεπε να σας ακούσω: ήταν καθαρή «ζουρλαμάρα» πως δεν μας πάγωσαν τα πρόβατα στον κα-

ταραχιά, πως δεν μας τα σήκωσε το φ(ου)σάτο!! οι δυό «αμετανόητοι» και σκληροτράχηλοι πρατάραιοι, τον κοίταζαν και σόπαιναν, κάπνιζαν και σώταιναν. Πήραμε τις κάτες μας, που είχαν στραγγίσει, αλλά ήταν ακόμα νοτερές, πιτρωθήκαμε και πέρασε μια ύπνο, αφήνοντας τα δυό κούτσουρα ν' αργολύνουν στη φωτιά, να μας ζεσταίνουν και να μας κρατάν συντροφιά. Από την αποσταμάρα, την αγωνία, το κρύο και την ταλαιπωρία της μέρας, παραδοθήκαμε στη γλυκιά ξεποστασία του ύπνου.

Θα πρέπει να είχαν περάσει δυο τρεις ώρες νύχτας, όταν ξύπνησα από έναν δυνατό γνώμιο θόρυβο: όλο το καλυβάκι τρανταζόταν κυριολεκτικά από το συντονισμένο ροχαλτό του Σπύρου, του Σταυρού και του μπαρ-

μπα-Θύμου: από τα νεύρα μου, που μου χάλασαν τον ύπνο, έριξα μια μπόρα στον αγκώνα του Σπύρου, που κοιμόταν δίπλα μου και σκούνησα τους άλλους: δυό: αυτοί γύρισαν από τ' άλλο πλάι και για μια στιγμή ησύχασαν: ο Σπύρος, που ο τραχανάς και η αρτιμή «τον είχαν ανάψει», σηκώθηκε και πούλας, μιας κορυφής των Τζουμέρ-σχιζε να βρει στο σκοτάδι μισοκούμω, ο συνοικισμός Τσόπελα δυό (2) σμένος τη φτοελά: άκουσα σε λίγο γ.μ. περίπου Ανατολικά των Πράμα-νερό να «κακαρίζει» καθώς ο αδερφάτος κοντά στον αμαξιτό δρόμο προς μου άδειασε το βαρελάκι. Έξω το καλυβάκι μελισσουργιό και ο συνοικισμός κι ο χιονιάς δεν είχαν αναπαμό... Χριστοί επτά (7) περίπου χ.μ. βόρεια

Θα ήθελε καμιά ώρα να ξημερώσαν Πράμαντων (Πράμαντων επί της αμαξιτού οδού) όταν ο μπαρμπά-Θύμος πετάχτηκε να οδηγήσει στο Ματσούκι, Κηρίνα, αλαριωμένος κι έβαλε τις φωνές: «(ση)κουθείτε απάν ουρέ, κάγκμαν ψή(η)καμαν από(η)». Πράγματι, από ζωή εγκαταλειφθηκαν μετά το πτερό από την κάπα του Σταυρού επτά (7) περίπου χ.μ. περίπου Ανατολικά των Πράμα-950 και ιδιαίτερα μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1967. Τα σπίτια έγιναν ρελίνα και τα χωράφια έμειναν ακατέργετα και γενικά οι περιοχές αυτές ερήμωσαν.

ΠΡΑΜΑΝΤΑ

Η προφορική παράδοση αναφέρει ο τόπος που σήμερα βρίσκεται το θε μέσα: «ζαβή μέρα θα να 'χονυ κι χωριό Πράμαντα, ήταν δασωμένος και μια κι που θα λάβονυ οικία τα είχε αρκετούς βοσκοτόπους. Κονυδαρμένα τα γίδια» είπε. Πήγε ν' αχνοφέγγει η μέρα. Αποφασίσαμε πτωτών ήταν οι Χριστοί με την ευρύνεινουμε τη μέρα εκείνη στο Μπαλνιό τους περιοχί.

(Συνεχίζεται)

ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ

ΕΙΔΗ ΔΩΡΩΝ

ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΕΣ

ΜΠΟΥΤΖΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ

ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ 5

ΤΗΛ. 22.712

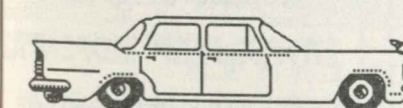
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΑΡΤΕΜΗΣΙΑ ΔΗΜ. ΜΠΟΥΤΖΑ

Εμπόριο Εσωρούχων - Ψιδιικών

Ετοιμών Ενδυμάτων

ΚΑ' Φεβρουαρίου 31 - Τηλ. 79.163 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΕΥΤΑΞΙΑΣ
Εισαγωγές
Εμπόριο

Επιβατηγά - Φορτηγά - TAXI
Καινούργια - Μεταχειρισμένα

Α) Δομπόλη 10 Ιωάννινα
Β) Διασταύρωση Πεδινής

Τηλ. 43404 - 79953
Τηλ. 93543 Fax 0651 -

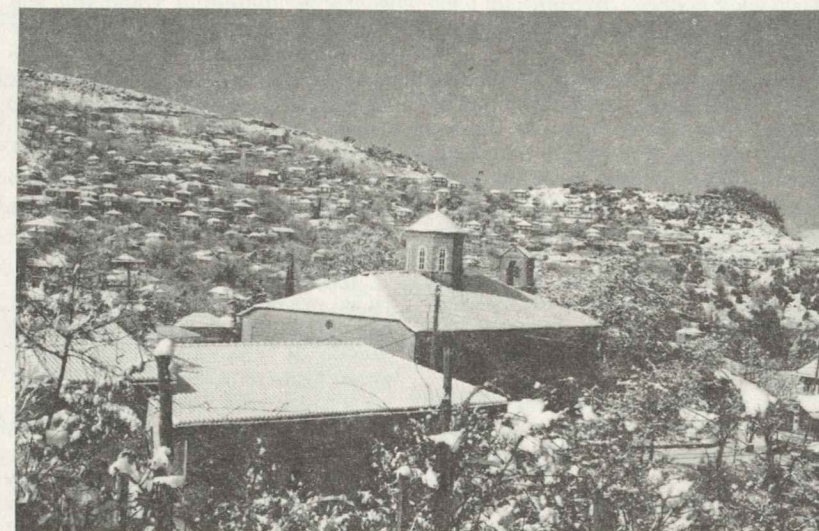
Τα τοπωνύμια Πράμαντα, Τσόπελα, Χριστοί

Πιθανές εκδοχές για την προέλευσή τους

Ξαν, οι κάτοικοι των Χριστών μικρογεωργικοί και κτηνοτρόφοι στο σύνολό τους, να βγάζουν τα μικρά κοπάδια τους ψηλότερα στις πλαυσιές βοσκές.

Φυσικά η μορφολογία του εδάφους τότε ήταν διαφορετική. Δεν είχε υποστεί ο τόπος αλεπάλληλες καταπτώσεις, διαβρώσεις, κατολισθήσεις και βυ-

με νερό και βοσκές, αποφάσιαν να μετακινήσουν και να στήσουν εδώ τα πρώτα τους ποιμνιοκάλυβα. Εξ' άλλου εδώ, λόγω υψομέτρου και τοποθεσίας κινδύνων λιγότερο από τις επιδημίες που μαστίζαν τότε τον τόπο αλλά και από τις επιδρομές βαρβάρων λαών που περνούσαν κυρίως προς τη Θεσσαλία βο-

Η Πράμαντα χιονισμένη. (Απόκριες '96).

θίσεις που ακολούθησαν αργότερα και που όλα τα γεωγραφικά σημάδια τα μαρτυρούν.

Σύμφωνα με το μύθο, κάποιος βοσκός, μια μέρα παρατήρησε τον τράγο του να βγαίνει από δύσβατο, δασωμένο μέρος με βρεγμένο το γέμι του. Ο βοσκός πήγε και είδε μια πλούσια πηγή νερού κρύου και διαυγούς και εύγεστου και έτρεξε να το πει και στους άλλους. Είμαστε δύσπιστοι στα σχετικά με τον μύθο αυτό γιατί ο μύθος είναι κοινότητα και σε άλλες περιοχές ίσως και σε άλλους λαούς και δικαιολογεί την ίδρυση νέων χωριών.

Βλέποντας λοιπόν μερικοί απ' τους ποιμένες των Χριστών πως ο τόπος όπου έβρισκαν «τα πράματα» (γιδόπορβατα) είναι αναπεπταμένους, υγιείς,

ρείοτερα απ' τον Άραχθο. Ο νέος μικροοικισμός που αναπτύχθηκε κοντά στη σημερινή «Αγία Κυριακή» σύμφωνα με την γνώμη ή μάλλον με την υπόθεση πολλών ονομαστών Πράματα με προφορά: Πράμαντα.

Αυτό κατά πάσα πιθανότητα έγινε πριν την τουρκική κατάκτηση στα μέσα του 15ου αιώνα.

Μετά την υπotaγή της Ελλάδας στους Τούρκους το χωριό μας αλλά και τα ορεινά Τζουμέρκα γενικότερα έγιναν ασφαλές καταφύγιο των καταδιωκόμενων ή των ζητούντων ασφάλεια μετά από ανδραγαθίες και έτσι το χωριό μας συναρμόστηκε από ανθρώπους απ' όλη την Ελλάδα ιδιαίτερα δε απ' τα μέρη του Σουλίου και της Θεσσαλίας.

Στην «Αγία Κυριακή» εκκλησία με νεοκλασικό, χοροστάσι κλπ. αλλά μικρές χωρικές εκκλησίες γίνονται όλες οι θρησκευτικές και κοινωνικές εκδηλώσεις.

Παράλληλα οι μέτοικοι απ' τους Χριστούς σε ανάμνηση της δικής τους «Αγίας Παρασκευής» ιδρύουν στο κέντρο του χωριού μικρή εκκλησία με το ίδιο όνομα. Αν δεχθούμε την προφορική παράδοση πως η σημερινή «Αγία Παρασκευή» είναι η τρίτη που χτίστηκε στη θέση αυτή τότε η πρώτη έγινε γύρω στο 1500 μ.Χ. η δεύτερη σύμφωνα με γραπτή μαρτυρία του δημαρχού Νικολάου Μπέκα πριν το 1600 μ.Χ. και η τρίτη που σήμερα υπάρχει άρχισε το 1889 και τελείωσε το 1911.

Η προφορική παράδοση λοιπόν, για να γυρίσουμε πάλι στο τοπωνύμιο «Πράμαντα» εδραϊώθηκε και το 1884 ο λόγιος μητροπολίτης Αρτας Σεραφείμ Ξενοπούλος σημειώνει: «Πράμαντα, ο οποίος επωνομάσθη επειδή αυτοί πριν ή συνοικηθεί έβρισκαν πρόβατα, άτινα παρὰ των εντοπίων λέγονται πράματα».

Τον Σεραφείμ Ξενοπούλο, αβασάνισα, μετά, μέχρι και σήμερα αντι-

γράφουν όλες οι Εγκυκλοπαίδειες, τα Λεξικά, τα βιβλία, τα περιοδικά, οι εφημερίδες.

Το πιο παλιό έγγραφο στο οποίο αναγράφεται το όνομα Πράμαντα δημοσίευσε ο Κ. Μέρτζιος που ερευνήσε τα αρχεία της Βενετίας και αργότερα δημοσίευσε στο περιοδικό «ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ» ο μακαρίτης σήμερα ιστορικός Δ. Φ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗΣ το ίδιο έγγραφο. Στο έγγραφο αυτό του 1696 αναφέρεται το χωριό μας με το όνομα «Πράμαντα» και φαίνεται σ' αυτό πως το χωριό μας κατέβαλε φόρο 14 ρεαλίων προς την Ενετική Δημοκρατία για να εγγυηθεί την ασφάλειά του απ' τον Λυμπέριο Γερακάκη που από όπου περνούσαν γράμιζε, άρπαζε, έκαιγε, κατέστρεφε.

Οι επιστήμονες γλωσσολόγοι δεν θεωρούν πιθανή την ανάπτυξη του γράμματος (ν) στη λέξη Πράμαντα και τη μετατροπή της σε «Πράμαντα».

Το 1856 ο Παναγιώτης Αραβαντινός εξέδωσε το δίτομο έργο του «ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ». Αναφερόμενος στο χωριό Πράμαντα, παραθέτει δίπλα και την ονομασία Πρόμαντα. Δεν δίνει προς τούτο καμμία εξήγηση. Μας προβληματίζει όμως έντονα το γεγονός αυτό και αν λάβουμε υπόψη τα πολλά και σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα στην περιοχή, την πεποίθηση ελίσης χωριανών μας πως στα «Πράμαντα» λειτουργούσε προμαντείο της Δωδώνης και πως μια απ' τις ιερείες του Δωδωναίου Δία ονομαζόταν Προμήντια οδηγούμαστε ασφαλώς στην υπόθεση πως ίσως ο χώρος που αργότερα αναπτύχθηκε το χωριό μας ήταν ιερός και είχε σχέση με το Ιερό και το Μαντείο της Δωδώνης. Κι εδώ βρήκαμε νομίσματα της Διώνης, θεός που λατρευόταν στη Δωδώνη ως σύνναος του Δία. Δεν γνωρίζω αν λατρευόταν εδώ ο Ακράϊος Ζεύς ή ο Δωδωναίος Ζεύς, ή άλλες θεότητες.

Σε καμμία περίπτωση δε θέλω να πιστέψω πως ο Π. Αραβαντινός αυτός ο μεγάλος ιστορικός της Ηπείρου του περασμένου αιώνα, έτσι αβασάνισα, πρόσθεσε δίπλα στο τοπωνύμιο Πράμαντα την δεύτερη ονομασία Πρόμαντα. Τέλος ο σλαβόλογος Max Vasmer στο δίτομο έργο του «Die slaven in

Συνέχεια στην 8η σελ.

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ

«ΤΑ ΓΡΕΚΙΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΑΝΑΣ

Λερούσκου 9
Σεισμόπληκτα
Τηλ. 42.423

Ο θεσμός δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης και η συνένωση κοινοτήτων σε δήμους

Πριν από ένα χρόνο περίπου εφαρμόζεται στη χώρα μας ένας νέος θεσμός, ο θεσμός της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, ο νέος αυτός θεσμός προβλέπει και τη λειτουργία Συμβουλίων περιοχής στα οποία θα εκλεγούν Διοικητικά Συμβούλια. Τα Συμβούλια λοιπόν αυτά θα αναλάβουν την ανάπτυξη και την λύση των διαφόρων προβλημάτων των περιοχών τους. Επίσης ο νέος αυτός θεσμός προβλέπει και τη συνένωση Κοινοτήτων σε μεγαλύτερες Διοικητικές μονάδες (Δήμους). Στα πλαίσια του νέου αυτού θεσμού γίνονται δειλά-δειλά κάποιες προσπάθειες για δημιουργία Δήμων αφού είναι αναμφισβήτητα τα πλεονεκτήματα έναντι των κοινοτήτων Υπάρχουν προβλήματα για την συνένωση

κοινοτήτων σε Δήμους όχι όμως σοβαρό κατά τη γνώμη μου. Ένα πρόβλημα αποτελεί η έδρα του Δήμου την οποία διεκδικούν οι περισσότεροι κοινοτάρχες για το χωριό τους παραγνωρίζοντας ότι για την ανάπτυξη των χωριών τους δεν έχει τόσο σημασία η έδρα του Δήμου αλλά οι χρηματοδοτήσεις και τα πρόσωπα που θα εκλεγούν τα οποία θα πρέπει να είναι αμερόληπτα στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η πολιτεία λοιπόν θα πρέπει να έχει τον τελευταίο λόγο που θα είναι η έδρα του Δήμου και ποια η νέα ονομασία του. Αποψη μας είναι η Έδρα να είναι στο χωριό που διαθέτει κάποια ιστορία και υποδομή για τη λειτουργία του Δήμου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝ. ΛΙΑΝΟΣ

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας παρακαλεί τους συνδρομητές, που για οποιονδήποτε λόγο δεν θα πάρουν έστω ένα φύλλο της εφημερίδας μας, να τηλεφωνούν στα τηλέφωνα των μελών της συντακτικής ομάδας.

Χρέος του κάθε Πραμαντιώτη να γίνει συνδρομητής της εφημερίδας του.

Η φιλική εξυπηρέτηση της Ιονικής δίπλα σας

Ο Διευθυντής κ. Πάνος Αλέξανδρος και το προσωπικό του καταστήματος περιμένουν να σας γνωρίσουν και να σας εξυπηρετήσουν με τον ξεχωριστό τρόπο της ΙΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ με ταχύτητα, προθυμία και υπευθυνότητα.

Τηλ.: (0651) 253 03, 304 85, 327 81
Fax: (0651) 205 17

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Δύο παραδοσιακά - πανηγυριάτικα τραγούδια όπου υπαγορεύτηκαν από τον Κων. Δ. Τραγουδάρα στο Βασ. Δ. Τσιλιγιάννη στις 27.7.95.

1ο

Μια κόρη ετραγουδάγε
απάνω σε γιοφύρι
και το γιοφύρι ράγισε,
βάϊσε για να πέσει.
Πάρε κόρη μ' τον ηχό

και πες άλλο τραγούδι.
Τα πως ν' αλλάξω τον οχό
να πω άλλο τραγούδι,
πόχω τον άντρα μ' άρρωστο
εδώ και πέντε χρόνια;
Θέλει από λαγό τυρί
κι απ' άγριο γίδι γάλα.

Ώσπον να πάω και ναρθώ
και πίσω να γυρίσω,
βρίσκω την πόρτα σφραγιστή
το στρώμα σηκωμένο.
Πιάνω, τραβάω τα μαλλιά,
χτυπάω το κεφάλι.

Τι είν' το κακό που έπαθα
εγώ η κακομοίρα.

2ον

Από μικρός Γιώργη μ στα γρ
ματα,
μικρός στα πινακίδια.
Από μικρός παντρεύτηκα,
μικρή γυναίκα πήρα.
Πρώτη βραδιά που πλάγιασα
τι βρήκα φιλημένη.
Κόρη μ' ποιος σε φίλησε
και μού 'σαι φιλημένη;
Ο Γούμενος με φίλησε
που με ξεμολογούσε.
Και τότε ο Γιώργης έφγγε
και πήγε με τους κλέφτες.
Σαράντα κάστρα πάτησε
και 'ξήντα μοναστήρια.
Το κάστρο στα μετέωρα
δεν μπορ' να το πατήσει.

Τριγύρω-γύρω έρχεται,
το γούμενο φωνάζει:
Κατέβα κάτω, γούμενε,
να μας ξεμολογήσεις.
Δεν κατεβαίνω, Γιώργο μου,
φοβάμαι από σένα.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Δ. ΣΙΟΥΤΗΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ

Ιατρεία: 28ης Οκτωβρίου 31

Τηλ.-Fax: (0651) 32.778

Οικία: Κύργιου 13

Τηλ. 35.777 - Κιν. 093.233618

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Μεταφορές

παντός τύπου

ΛΑΜΠΡΟΣ

ΡΟΥΜΠΟΣ

Παπαναστασίου 18

Κατσικά

Τηλ. 47.649

Κινητό: 093407211

Είσαι στα Γιάννενα ή ήρθες στα Γιάννενα
και θέλεις κρέατα;

ΚΡΕΟΠΩΔΕΙΑ

Αφοί Κ. ΛΑΜΠΡΗ

Καποδιστρίου 43 & Μπιζανίου 38

Μιλάμε για ΤΑ κρέατα! Ντόπια, νόστιμα, φ
σκα και σε προσιτές τιμές. Σας περιμένουμε

Τηλ. 46.407 - 75.910